

Välikysymys VK 2/2016 vp

Antti Rinne sd ym.

Välikysymys Suomen suunnasta

Eduskunnalle

Hallituksen viime aikojen päätökset herättävät kansalaisissa yhä suurempaa huolta siitä, mihin suuntaan Suomea ollaan viemässä. Hallituksen suunnitelmat teettää työttömillä ilmaistyötä, terveydenhoidon ja sosiaalipalvelujen pakkoyhtiöittäminen ja viimeisimpänä päätökset käynnistää valmistelu Suomen liikenneverkon yhtiöittämisestä sekä teillä liikkumisen muuttamisesta maksulliseksi eivät vastaa hallituspuolueiden vaaleissa esittämiä linjauksia. Kevään aikana tehdyt päätökset antavat Sipilän hallitusohjelmalle ja hallituksen käytännön työlle markkinaliberalistisen suunnan.

Samaan aikaan hallitus on laiminlyönyt hyvinvointiyhteiskunnan perustan, työllisyyden tukemisen. Hallituksen ainoat toimet työllisyydenhoidossa ovat tähän saakka olleet työllisyysmäärärahojen leikkaukset, muun muassa yliopistojen irtisanomiset ja suunnitelmat työntekijöiden työehtojen heikentämisestä. Työllisyyden pohjan pettämistä hallitus puolestaan käyttää perusteena yhä uusille työntekijöiden turvaa heikentäville ja markkinaliberalismia eteenpäin vieville ehdotuksille. Samaan aikaan hallitus ja sen ministerit ovat laiminlyöneet toimet verovuotojen kitkemiseksi.

Osa hallituksen linjauksista on jo päätetty ja osasta on käynnissä valmistelu. Hallitus ei ole halunnut tuoda suunnitelmiaan eduskunnan avoimeen arviointiin. On pelättävissä, että avoin keskustelu estetään sillä, että nyt sanotaan kyseessä olevan vain valmistelu ja seuraavaksi kansalaiset saavat kuulla hallituksen jo tehneen päätöksen.

Huolestuneena siitä suunnasta, johon Sipilän hallitus Suomea vie, on välikysymys ainoa mahdollisuus saattaa hallituksen toiminta arvioinnin kohteeksi ja selvittää, onko hallituksen uusilla linjauksilla eduskunnan tuki.

Työllisyyden hoito on laiminlyöty

Suomalaisten hyvinvointi syntyy työstä. Vaikka Suomessa on lähes puoli miljoonaa työtöntä ja pitkäaikaistyöttömiä 122 600, mikä on 19 400 enemmän kuin vuotta aikaisemmin, Sipilän hallitus seisoi lähes vuoden tekemättä yhtään todellista työllisyyttä parantavaa toimenpidettä.

Hallituspuolueiden aiemmat puheet yhteiskuntasopimuksesta ovat kaventuneet perinteiseksi työmarkkinaratkaisuksi. Hallituksen onnistuminen työllisyystavoitteissaan onkin lähes täysin kiinni työmarkkinaratkaisun syntymisestä ja sen mahdollisista positiivisista työllisyysvaikutuksista.

Välikysymys VK 2/2016 vp

Sipilän hallitus ei ole ymmärtänyt sitä, että työttömät eivät tarvitse keppiä, vaan työtä. On käsitämätöntä, että työttömiä syyllistetään ja pyritään luomaan kuva, että työttömyys olisi työttömien oma syy, vaikka avointen työpaikkojen määrä lasketaan kymmenissätuhansissa ja työttömien määrä sadoissatuhansissa.

Viimeisimpänä keksintönään hallitus aikoo pakottaa työttömät ilmaistyöhön ja kuvittelee, että työllisyystilanne parantuu tällä. Todellisuudessa ilmaistyö on työttömien nöyryytystä.

Hyvinvointiyhteiskunta vai Oy Suomi Ab?

Sipilän hallitus näyttää — virallisten lupaustensa vastaisesti — luopuvan tasa-arvoisesta hyvinvointiyhteiskunnasta ja korvaavan sen uudenaikaisella kilpailutaloudella ja markkinayhteiskunnalla. Hallitus pyrkii luomaan hyvinvointiyhteiskunnasta Oy Suomi Ab:ta, jossa markkinat ohjaavat päätöksentekoa ja jossa kaikki yhteiskunnallisetkin toimijat yhtiöitetään.

Vuosisadan tärkeimmästä uudistuksesta, eli sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksesta, on tullut hallituksen yhtiöittämisshanke. Ihminen unohtui ja yhtiöt tulivat tilalle. Kyseessä on hallituksen poliittinen valinta, jolla kaikkien yhteisten julkisten palvelujen kehittäminen, perusterveydenhoidon ja erikoissairaanhoidon integraatio ja terveyserojen kaventaminen jätetään sivuun, vaikka juuri nämä olivat sote-uudistuksen alkuperäisiä suuria tavoitteita.

Uudistuksen kulmakivenä piti olla palveluiden integraatio. Integraation piti turvata katkeamattomat hoitoketjut ja parantaa ihmisten hoitoonpääsyä. Nyt tämä tavoite eri tahojen saumattomasta yhteistyöstä on jätetty taka-alalle. THL:n asiantuntijat varoittivat tuoreeltaan yhtiöittämisen tekevän palveluista vaikeasti hallittavia ja tilaajan ja tuottajan vahvan erottamisen johtavan monimutkaiseen ja jäykkään päätöksentekoon. Uhkana on siis myös hallintokulujen ja turhan byrokratian lisääntyminen. Samalla järjestämisvastuussa olevien maakuntien mahdollisuudet kokonaisuuden hallintaan heikkenevät. Hoitoketjut pirstoutuvat ja kokonaisvastuu katoaa. Tämä johtaa sote-palvelujen myllerrykseen, jossa palveluita tarvitseva ihminen jää taka-alalle.

Hallitus on perustellut sosiaali- ja terveyspalveluiden yhtiöittämistä EU-lainsäädännöllä. Näin hallitus yrittää siirtää vastuuta omista ideologisista päätöksistään muille. Tosiasiassa EU ei missään määrää jäsenmaitaan tuottamaan sosiaali- ja terveyspalveluita yhtiömuotoisesti. Sen sijaan hallitus ei ole kyennyt kertomaan, mitä lisäarvoa julkisten palveluiden yhtiöittäminen sote-uudistukselle tuo. Päinvastoin, yhtiöittämisspakko vaarantaa koko pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamallin, joka perustuu siihen, että julkisella vallalla on päävastuu kansalaisten palveluista, myös niiden tuottamisesta.

Hallituksen uusi suunnitelma koskee valtion hoidossa olevien teiden, rautateiden ja vesiväylien yhtiöittämistä. Kyseessä on 20 miljardin omaisuus, jonka veronmaksajat ja suurelta osin aiemmat sukupolvet ovat rahoittaneet ja jonka avulla on varmistettu perusedellytykset elää ja toimia koko maan alueella.

Liikenneministeriön suunnitelmaan kuuluu antaa uudelle osakeyhtiölle oikeus periä käyttömaksuja kaikesta liikkumisesta niin maanteillä, rautateillä kuin vesiväylilläkin. Lisäksi hallitus suunnittelee toimivan ja turvallisen taksijärjestelmän romuttamista, mikä vaarantaisi taksipalveluiden

Välikysymys VK 2/2016 vp

yhtäläisen saatavuuden koko Suomessa ja lisäksi riskiä haavoittuvien asiakasryhmien joutumisesta saalistuksen kohteeksi. Pääministeri on ilmoittanut tukevansa näitä suunnitelmia sataprosenttisesti.

Hallituksen liikennesuunnitelmat ovat herättäneet suurta epävarmuutta ja kritiikkiä myös asiantuntijoiden keskuudessa. Muun muassa liikenneministeriön entinen kansliapäällikkö Juhani Korpela on ihmeissään hallituksen suunnitelmista:

"Tie- ja ratainvestointeja koskevien päätösten tulee kansanvaltaisesti hallitussa maassa olla poliittisia päätöksiä eikä niitä voi delegoida jollekin valtionyhtiölle. Eduskunnan budjettivaltaa ei tule kaventaa kevein perustein. Kilometrivot ja ratamaksut ovat veroja, joista päättää eduskunta. Mihin tarvitaan uutta yhtiötä, jolla ei kuitenkaan olisi keskeistä päätösvaltaa?"

Hallituksen toiminnasta jää kuva, että vastaus jokaiseen ongelmaan on veronmaksajien omaisuuden yhtiöittäminen. Tämä herättää monessa suomalaisessa kysymyksen, mitä hallitus seuraavaksi keksii yhtiöittää. Suomi ei ole yritys eikä pääministeri ole toimitusjohtaja, joka saneeraa työntekijöitä ja toimitiloja.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan myös hallituksen omistajapolitiikan linjauksia valmistellaan suuryritysjohdon opein erittäin pienessä piirissä.

Onko hallituksella valtakirja toiminnalleen?

Demokratian tärkeä tekijä on, että kansalaiset valitsevat vapaissa vaaleissa päättäjänsä. Yhtä tärkeää on, että puolueet ennen vaaleja kertovat ohjelmansa ja vaalien jälkeen pyrkivät toteuttamaan sen. Merkitystä on silläkin, että päättäjät vaaleissa altistuvat kansalaisten arvioinnille omasta toiminnastaan.

Sipilän hallituksen ohjelma oli monelle äänestäjälle suuri pettymys. Vain hetki ennen vaaleja annetut lupaukset unohdettiin ja eräin osin menttiin juuri toiseen suuntaan, kun vaaleissa puhuttiin perussuomalaisten lupauksesta muuttaa kaikki alle 1 000 euron tulot verottomiksi.

Hallituksen uudet päätökset ja liikennehankkeissa käynnistetty valmistelu herättävät vakavan kysymyksen, onko hallituksella kansalaisilta saatua valtakirjaa suunnitelmilleen.

Vaarana eriarvoisuuden kasvu ja osaamistason lasku

Hallituksen arvovalintojen seurauksena Suomen suuntana on nyt eriarvoisuuden kasvu ja osaamistason lasku. Valtavat leikkaukset koulutukseen eivät ole koulutuksen kehittämistä — ne ovat koulutuksesta, suomalaisten osaamistasosta ja tulevaisuudesta leikkaamista. Leikkaukset eläkeläisten, lapsiperheiden, opiskelijoiden ja työttömien toimeentuloon eivät ole välttämättömiä päätöksiä — ne ovat poliittisia arvovalintoja, joilla vaikeutetaan entisestään vaikeassa tilanteessa olevien suomalaisten arkea.

Suomen tulevaisuuden ja osaamistason lisäksi hallituksen leikkausten kohteina ovat suomalaisen yhteiskunnan heikoimmat ja haavoittuvaisimmat: päiväkotijäiset lapset, sairaat, vam-

Välikysymys VK 2/2016 vp

maiset, eläkeläiset ja työttömät. Sipilän hallitus on tehnyt arvovalinnan, kun se leikkaa lapsiperheiltä, sairailta ja eläkeläisiltä sekä niiltä, jotka ovat pienituloisimpia. Yhtä väärä arvovalinta oli leikata ihmisten perusturvan tasoa. Tällaisesta ei puhuttu mitään ennen vaaleja.

Aluepolitiikka väistyy markkinoiden tieltä

Entä mitä hallituksen kaavailut merkitsevät eri alueiden ja maakuntien kehittymismahdollisuuksille? Taksiliikenteen vapauttaminen ja teillä kulkemisen muuttaminen maksulliseksi ovat esimerkki alueellisen tasa-arvon unohtamisesta. Uudet suunnitelmat yhdessä aikaisempien päätösten, kuten junavuorojen lakkauttamisen myötä, vaarantavat tasapainoisen aluekehityksen ja alueiden elinvoiman ja sitä myötä maakuntien ja alueiden mahdollisuudet kehittyä niiden omien vahvuuksien pohjalta. Viimeisin huolestuttava esimerkki hallituksen aluekehityslinjauksista on Savonlinna opettajankoulutuskampuksen lakkauttaminen. Lakkautuspäätöksen säästöt Itä-Suomen yliopistolle lasketaan sadoissatuhansissa, mutta yhteiskunnalliset ja aluetaloudelliset kokonaiskustannukset lasketaan miljoonissa. Edellinen hallitus ei sallinut yhteiskunnan kokonaisedun vastaista päätöstä, vaan ohjasi yliopistoa jatkamaan opettajankoulutusta Savonlinnassa. Herää kysymys, tekeekö nykyinen keskustajohtoinen hallitus asiassa mitään?

Suomalaisen politiikan viisaus on aina ollut siinä, että poliitikot ovat tehneet viisaita arvovalintoja: ei ole leikattu ensimmäisenä niiltä, joilla on vähiten. Suomalaiseen tapaan on kuulunut se, että kaikki pidetään samassa veneessä. Sipilän hallitus on luopunut tästä ajattelutavasta ja korvanut "Olemme kaikki samassa veneessä" -ajattelutavan toisella ajattelutavalla, joka on "Jokainen on oman onnensa seppä". Tällainen ajattelutapa ei nosta Suomea talousongelmista eikä korjaa yhteiskunnallisia ongelmia, kuten eriarvoisuutta ja työttömyyttä. Suomi nousee vain, jos kaikki suomalaiset kokevat yhteisyyttä. Poliitiikan pitää olla sellaista, että kaikki otetaan mukaan.

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on ollut malliesimerkki maasta, joka pärjää kaikilla osa-alueilla. Suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa on uudistettu ja kehitetty niin, että muutos on ollut turvallisempaa kuin paikallaan pysyminen. Sipilän hallituksen johdolla tästä periaatteesta on luovuttu.

Juha Sipilän hallitus on omilla poliittisilla päätöksillään valinnut Suomelle väärän suunnan. Suunnan, jossa hallitus toteuttaa Suomen historian markkinaliberalistisinta politiikkaa. Kyseessä on suunta, jolle hallituspuolueet eivät kokoomusta lukuun ottamatta ole saaneet kansalta valtakirjaa. Kyseessä on suunta, jonka päässä on menneisyydestä tuttu maa, jonka tunnusmerkkejä ovat alempi osaamistaso, eriarvoisuus ihmisten välillä ja huoli tulevaisuudesta.

Politiikassa on aina vaihtoehtoja, vaikka Sipilän hallitus yrittääkin väittää muuta. Sipilän hallitus vie tällä hetkellä Suomea väärään suuntaan, mutta suunta voidaan ja se pitää kääntää.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Kuuluuko hallituksen suunnitelmiin sosiaali- ja terveydenhoito, jossa julkinen valta ei voi tuottaa kansalaisille tärkeitä peruspalveluja muutoin kuin osakeyhtiönä ja kilpailussa isojen ulkomaisten monikansallisten yritysten kanssa?

Välikysymys VK 2/2016 vp

Aikooko hallitus yhtiöittää valtion vastuulla olevat tiet, rautatiet ja meriväylät, ja aikooko hallitus muuttaa Suomen teillä kulkemisen maksulliseksi?

Aikooko hallitus pilkkoa VR:n ja Postin sekä myydä näin syntyvät uudet yhtiöt markkinoille?

Aikooko hallitus toteuttaa suunnitelmansa työttömien ilmaistystä, vaikka tämä vaarantaisi hallituksen tavoitteleman laajan työmarkkinaratkaisun?

Salliiko hallitus opettajankoulutuksen lakkauttamisen Savonlinnassa?

Onko koko hallitus esitettyjen hankkeiden takana, ja onko hallitus yhtenäisesti viemässä eteenpäin tänä keväänä julkistettuja uusia yhtiöittämissuunnitelmia ja taksiliikenteen vauputtamista?

Helsingissä 3.5.2016

Antti Rinne sd
Antti Lindtman sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Kristiina Salonen sd
Ilkka Kantola sd
Krista Kiuru sd
Suna Kymäläinen sd
Satu Taavitsainen sd
Sanna Marin sd
Susanna Huovinen sd
Ilmari Nurminen sd
Harry Wallin sd
Jukka Gustafsson sd
Pia Viitanen sd
Joona Räsänen sd
Eero Heinäluoma sd
Maarit Feldt-Ranta sd
Maria Guzenina sd
Ville Skinnari sd
Lauri Ihalainen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Anneli Kiljunen sd
Sirpa Paatero sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Tuula Haatainen sd
Mika Kari sd
Tytti Tuppurainen sd
Riitta Myller sd